

Lezing:

Lezing: Lucas 14:16-24

Jezus vervolgde: 'Iemand wilde een groot feestmaal geven en nodigde tal van gasten uit. Toen het tijd was voor het feestmaal, stuurde hij zijn dienaar naar de genodigden om tegen hen te zeggen: "Kom, want alles is klaar." Maar een voor een begonnen ze zich te verontschuldigen. De eerste zei: "Ik heb net een akker gekocht, die ik beslist moet gaan bekijken. Tot mijn spijt kan ik de uitnodiging niet aannemen." En een ander zei: "Ik heb vijf span ossen gekocht en ik ga ze keuren; tot mijn spijt kan ik de uitnodiging niet aannemen." Weer een ander zei: "Ik ben pas getrouwd en daarom kan ik niet komen." Toen de dienaar teruggekomen was, bracht hij zijn heer verslag uit. De heer des huizes ontstak in woede en zei tegen zijn dienaar: "Ga vlug de stad in en breng uit de straten en stegen de armen en kreupelen en blinden en verlamden hierheen." Toen de dienaar hem kwam melden: "Heer, wat u hebt opgedragen is gebeurd, en nog is er plaats," zei de heer tegen hem: "Ga naar de wegen en de akkers buiten de stad en nodig iedereen met klem uit, want mijn huis moet vol zijn. Ik zeg jullie: niemand van degenen die eerst uitgenodigd waren, zal van mijn feestmaal proeven."

Overweging:

Wat is eigenlijk het punt van vergelijking bij een gelijkenis? Jezus heeft gelijkenissen verteld. En deze gelijkenissen die moeten de mensen hebben aangesproken of geraakt. In elk geval hebben de mensen deze gelijkenissen van Jezus onthouden en doorverteld. Ook na zijn dood. En na de ervaring van de leerlingen: 'Hij leeft!' Mensen zijn de gelijkenissen van Jezus blijven vertellen en op een gegeven moment zijn deze gelijkenissen ook opgeschreven. En de evangelisten die hebben uit diverse mondelinge en schriftelijke bronnen geput. Soms dezelfde, soms uit bronnen waarover de andere evangelisten niet leken te beschikken. Ook de evangelisten vertellen dus de gelijkenissen van Jezus. Soms heel open. Wat het punt van vergelijking is wordt dan overgelaten aan de hoorder. Soms minder open. Ook de evangelist Mattheus vertelt de gelijkenis die wij vandaag hebben gehoord. En in de manier van vertellen hoor je de pijn en de teleurstelling van Mattheus over de traumatische breuk tussen kerk en synagoge en je hoort de pijn van Mattheus over de vernietiging van de tempel. Bij Mattheus kun je er amper omheen God te zien in de rol van de heer, bij Mattheus is het een koning, die een feestmaal wil geven. En het godsbeeld dat opdoemt uit deze gelijkenis is toch het beeld van een teleurgestelde en straffende God.

De evangelist Lucas vertelt hetzelfde verhaal. Maar hier is de context een andere. Hier is de context een maaltijd. En hier gaat het om tafelmanieren. Hoe ga je met elkaar om als je met elkaar gaat eten? Wie mag erbij zijn en wie niet? Wie mag waar aan tafel zitten? Nodig je alleen uit wie jou op hun beurt ook zullen uitnodigen? Of nodig je ook, of juist, mensen uit die dat niet kunnen? In deze context vertelt Jezus in het evangelie volgens Lucas deze gelijkenis: 'Iemand wilde een groot feestmaal geven...'

Wat is hier nu het punt van vergelijking? Bij de voorbereiding van deze viering hebben wij ons achtereenvolgens verplaatst in de verschillende personen in de gelijkenis. De man die net getrouwd

is. De dienaar. De vrouw die op de akker werkt. En tenslotte de man die een groot feest wilde geven. Wij hebben dus voor al die verschillende personen nagevoeld, ons ingevoeld, hoe het zou zijn en hoe het zou voelen om deze persoon te zijn. Daarmee gingen wij spelen met het punt van vergelijking van de gelijkenis. Wij hebben dus niet één van de rollen aan God toebedeeld, maar bleven dicht bij de context van Lucas van allemaal mensen die al dan niet de maaltijd houden met elkaar. En de ervaring die wij vanuit deze verschillende personen met elkaar deelden was rijk en divers.

Op één van de personen wil ik hier nader ingaan. Namelijk op de man die een groot feestmaal wilde geven. Bij de verbeelding liepen wij in de diverse rollen telkens weer aan tegen de intentie van deze man. Tegen het feit dat het deze man niet om de armen en kreupelen en blinden en verlamden zelf leek te gaan. Maar dat hij hen slechts vanuit teleurgestelde woede aan zijn tafel heeft genodigd.

Eigenlijk is het toch wonderlijk hoe zeer wij bij goede daden ook goede intenties verwachten. En hoezeer wij bij goede daden morele volmaaktheid verwachten. En als die er niet is, dan lijkt het alsof dat ontbreken van de morele volmaaktheid de goede daad zelf diskwalificeert. Ik vermoed hierachter onder meer het denken van Immanuel Kant en ik vermoed dat het ook belangrijk is om de verwachting van goede intenties niet zomaar los te laten. Maar volgens mij lopen wij ook vaak vast op deze impliciete eis tot morele volmaaktheid. Misschien kan het ons helpen om dan een Bijbels voorbeeld te hebben van een mens die goed doet zonder moreel volmaakt te zijn. Een voorbeeld van een mens die vanuit en met alle gekwetsheden die hij in zijn leven heeft opgelopen, en vanuit en mét al het afgewezen- worden dat hij in zijn leven heeft ervaren, in staat is iets goeds te doen.

Hierbij vind ik ook de manier waarop deze man goed doet interessant. Hij had zijn dienaren kunnen vragen om het bereidde eten naar de stegen en de straten en de wegen en de akkers te brengen, naar de armen en de kreupelen en naar de blinden en de verlamden daar. Was dat niet makkelijker geweest? Hij had iets goeds kunnen doen zonder zelf met deze mensen en met hun armoede geconfronteerd te worden. En toch doet deze man dit niet. Nee, hij nodigt de mensen uit in zijn eigen huis. Hij laat hen heel letterlijk nabij komen. Ook nabij zijn behoefte en gekwetstheid. De motieven van deze man waren niet zuiver, dat klopt. Het ging hem in eerste instantie niet om deze mensen, er zit ook een eigen behoefte en gekwetstheid achter de daden die hij doet. Maar deze man zet zijn eigen kwetsuren in voor iets goeds, hij maakt ze vruchtbaar. Onze gekwetstheid speelt mee in het contact met de ander. En onze gekwetstheid speelt zeker mee als wij goed proberen te doen. Daar waar wij onze eigen gekwetstheid ontkennen, daar waar wij de behoefte in onze intenties niet willen zien, daar richten wij schade aan. Daar waar wij onze wonden onder ogen zien, kunnen wij, behoeftig en gekwetst als wij zijn, veel goed doen.

Interessant aan deze gelijkenis is dat het punt van vergelijking niet vast ligt. Soms zijn wij als de man die een feestmaal wil geven. Dan nodigen wij uit en dan doet het ons pijn als een ander niet op de uitnodiging in gaat. Maar soms zijn wij ook als de man die zijn akker wil bekijken of die zijn ossen wil keuren. Druk met onze eigen zaken en met ons eigen leven. Zo druk dat wij de uitnodigingen die aan ons worden gericht misschien niet eens werkelijk waar nemen en de kwetsbaarheid van de mensen die ze uitspreken niet zien. Soms doen wij het onnadenkend en doen we anderen onnodig pijn. Maar ik denk dat het in onze tijd, waar zo veel voortdurend om onze aandacht roept, ook oké is om niet op alle uitnodigingen in te gaan. De man die net is getrouwd, die maakt de keuze om op dat moment in zijn leven een ánder nabij te zijn. Dat mag. De reden dat wij soms niet ingaan op uitnodigingen is immers ook uit loyaliteit en trouw aan weer anderen... En soms zijn wij als de armen en de kreupelen en de blinden en de verlamden. Dan zitten wij in de stegen en in de straten. En hopen misschien dat iemand ons ziet. En uitnodigt.

Zoals Lucas deze gelijkenis aan ons vertelt, ligt het punt van de vergelijking niet vast. En ik denk dat dat belangrijk is. Dat wij zelf bewegelijk blijven. En dat wij weten dat wijzelf in ons leven verschillende

posities innemen. Als het goed is, dan wisselen de posities voortdurend. En blijven wij ons ervan bewust dat wij alles zijn. Ondanks alle beschadigingen die wij hebben opgelopen gevend of in staat om te geven én wachtend op uitnodigingen van een ander én teveel met andere zaken of met andere loyaliteiten bezig om op dat moment werkelijk open te staan. Hoe beweeglijker wijzelf hierbij blijven en hoe beter in staat van positie te wisselen, hoe minder bang wij misschien hoeven zijn om zelf ook te ontvangen. En hoe makkelijker wijzelf van positie kunnen wisselen, hoe minder wij vermoedelijk anderen ongewild in de rol van dankbare ontvanger vast proberen te zetten.

Maar dan de woorden aan het eind van de gelijkenis. “Ik zeg jullie: niemand van degenen die eerst uitgenodigd waren, zal van mijn feestmaal proeven.” Wat moeten we hiermee? En wat moeten wij hiermee als wij de rol van de gastheer toch ook aan God toekennen? Als wij dat doen, dan mogen wij weten dat dit verhaal naast andere verhalen in de Bijbel staat waaruit een ander beeld spreekt. Naast verhalen van mensen die eerst ‘nee’ hebben gezegd. Maar er werd op hen gewacht en er werd naar hen gezocht. Een zekere urgentie spreekt denk ik wel uit de gelijkenis. En die ervaring kennen wij vermoedelijk ook uit ons eigen leven. Soms komen uitnodigingen geen tweede keer voorbij. Maar is het belangrijk om op dat moment ‘ja’ te gaan zeggen. Ook al staat er altijd wel ergens een span ossen op ons te wachten.

Tot slot: ook wat God betreft ligt het punt van de vergelijking niet vast. “Alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan”, zegt Jezus in een andere gelijkenis. Ook wat God betreft is het belangrijk dat wij Hem niet vastzetten in één positie. Maar dat wij beweeglijk blijven. Wij worden door Hem aan tafel genodigd en Hij hoopt dat wij komen. Én Hij zit op de straten en in de stegen...

Amen

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeiden.nl
info@ekklesialeiden.nl